YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

14 päivänä kesäkuuta 2001 *

Asiassa T-143/99,

Hortiplant SAT, kotipaikka Amposta (Espanja), edustajinaan asianajajat C. Fernández Vicién ja M. Iglesias Roa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään L. Visaggio, avustajanaan asianajaja J. Guerra Fernández, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii sen komission 4.3.1999 tekemän päätöksen kumoamista, jossa peruutetaan Hortiplant SAT:lle asetuksen N:o 2052/88 soveltamista koskevista säännöksistä 19.12.1988 annetun neuvoston asetuksen N:o 4256/88 mukaan 3.12.1992 tehdyllä komission päätöksellä K(92) 3125 EMOTR:sta

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

hankkeessa "Pilotti- ja esittelyhankkeen muodossa oleva aloite koskien uutta erittäin tehokasta tuotantomenetelmää taimitarhoissa: soveltaminen koristekasveihin ja metsälajikkeisiin" myönnetty tuki,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Mengozzi sekä tuomarit V. Tiili ja R. M. Moura Ramos,
kirjaaja: H. Jung,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 12.12.2000 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Neuvosto antoi 24.6.1988 asetuksen N:o 2052/88 rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä

Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa (EYVL L 185, s. 9).

2 Tämän asetuksen 5 artiklassa säädetään toimintamuodoista ja artiklan 2 kohdassa niistä rahoitusmuodoista, joita rakennerahastojen alalla voidaan toteuttaa. Artiklan 2 kohdan e alakohdassa säädetään, että toiminta voi olla "teknistä apua ja toiminnan valmisteluun liittyvää alustavaa tutkimusta".

3 Asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamista koskevista säännöksistä Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosaston osalta 19 päivänä joulukuuta 1988 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4256/88 (EYVL L 374, s. 25) 8 artiklassa säädetään, että rahastosta voidaan rahoittaa asetuksen N:o 2052/88 5 artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetun toiminnan toteuttamista maatalousalueiden kehittämistä tukevien esittelyhankkeiden toteuttamisen osalta, mukaan lukien metsien kehittämistä ja hyödyntämistä koskevat hankkeet (ensimmäinen luetelmakohta), ja sellaisten esittelyhankkeiden toteuttamisen osalta, joiden tarkoituksena on yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen päämääriä vastaavien järjestelmien, tuotantomenetelmien ja -tekniikoiden tarjoamien todellisten mahdollisuuksien osoittaminen viljelijöille (neljäs luetelmakohta).

4 Rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta 19 päivänä joulukuuta 1998 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4253/88 (EYVL L 374, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 20.7.1993 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2082/93 (EYVL L 193, s. 20) IV kohta (14—16 artikla) sisältää säännökset rakennerahastoista maksettavien tukihakemusten käsittelemisestä ja rahoitusedellytyksistä sekä tietyt erityissäännökset.

5 Asetuksen N:o 4253/88 12 perustelukappaleen mukaan yhteisön toiminta rakennerahastoissa tapahtuu pääasiallisesti toimintaohjelmien muodossa. Tämän toiminnan edellytykset määrätään asetuksen 17 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna.

6 Asetus N:o 4253/88, sellaisena kuin se on muutettuna, sisältää myös säännökset taloudellisen tuen maksamisesta (21 artikla), rahoitetun toiminnan valvonnasta (23 artikla) sekä tuen vähentämisestä, pidättämisestä ja peruuttamisesta (24 artikla).

7 Asetuksen 23 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on julkisten tai yksityisen hankkeenedistäjien toteuttamien toimien menestyksellisyyden takaamiseksi toteutettava tarpeelliset toimenpiteet voidakseen säännöllisesti todentaa ensiksikin, että yhteisön rahoittamat toimenpiteet toteutetaan oikein, toiseksi ehkäistäkseen epäkohtia ja ryhtyäkseen toimenpiteisiin niitä vastaan ja kolmanneksi periäkseen takaisin varat, jotka on menetetty väärinkäytön tai laiminlyönnin vuoksi.

8 Saman artiklan 2 kohdan mukaan komission virkamiehet tai muu henkilöstö voivat valvoa paikalla, erityisesti pistokokein, rakennerahastojen rahoittamaa toimintaa sekä hallinto- ja valvontajärjestelmiä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta jäsenvaltioiden suorittamia tarkastuksia. Jäsenvaltion virkamiehet tai muu henkilöstö voivat osallistua tarkastuksiin.

9 Asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos toiminnan tai toimenpiteen toteuttaminen ei ilmeisesti oikeuta siihen myönnettyyn rahalliseen tukeen tai osaan siitä, komissio tekee tapauksesta asianmukaisen tutkimuksen

yhteistyössä jäsenvaltion kanssa, pyytäen erityisesti asianomaista jäsenvaltiota tai muita tämän toiminnan täytäntöönpanoa varten nimeämiä viranomaisia esittämään havaintonsa määräajassa.

10 Saman asetuksen 24 artiklan 2 kohdan mukaan komissio voi tämän tutkimuksen perusteella vähentää asianomaiseen toimintaan tai toimenpiteeseen annettua tukea tai pidättää sen, jos tutkimus paljastaa sääntöjenvastaisuuksia tai sellaisen huomattavan muutoksen, jolle ei ole pyydetty komission hyväksyntää ja joka vaikuttaa toiminnan tai toimenpiteen laatuun tai niihin olosuhteisiin, joissa ne pannaan täytäntöön.

Asian taustalla olevat tosiseikat

11 Asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan ensimmäisen ja neljännen luetelmakohdan nojalla 3.12.1992 tekemällään päätöksellä K(92) 3125 (jäljempänä tuen myöntämispäätös) komissio myönsi EMOTR:n ohjausrahastosta tukea Hortiplant SAT -yritykselle (jäljempänä Hortiplant tai kantaja). Tuki myönnettiin "Pilotti- ja esittelyhankkeen muodossa oleva aloite koskien uutta erittäin tehokasta tuotantomenetelmää taimitarhoissa: soveltaminen koristekasveihin ja metsälajikkeisiin" -nimisen hankkeen yhteydessä (jäljempänä hanke).

12 Yritys nimeltä Azienda agricola Resteya (jäljempänä Resteya) totesi vuonna 1992 taimitarhoissa "kasvun ja tuotannon" paranemista, joka johtui uudentyyppisten "Fitton Plant" -nimisten säiliöiden käytöstä. Ne olivat biologisesti hajoavasta selluloosasta valmistettuja sylintereitä, joissa oli avoin pohja ja jotka oli täytetty tiivistetyllä substraatilla, ja ne soveltuivat hyvin puiden ja pensaiden koriste- ja metsälajikkeiden tuotantoon erityisissä olosuhteissa, kun maakerroksen paksuus oli sellainen, että asianmukainen juurtuminen ja kehittyminen olivat mahdollisia.

Tämän uuden säiliön valmistamiseksi ja säiliötä käyttävien kaupallisten taimitarhojen saatavissa olevan tekniikan koneistamiseksi oli kehitetty koneiden prototyyppejä.

13 Kantaja oli vastuussa tämän uuden järjestelmän teollisen tuotannon edellyttämien sovellusten toteuttamisesta.

14 Hankkeen kestoksi vahvistettiin aluksi 25 kuukautta marraskuusta 1992 lukien, ja sittemmin sitä pidennettiin 31.12.1995 saakka.

15 Hankkeen kokonaiskustannukset olivat 1 227 875 ecua ja tukikelpoiset kustannukset 1 184 624 ecua, ja yhteisön rahoitusosuus oli rajoitettu 731 992 ecun enimmäismäärään siten, että Hortiplant rahoitti jäännöksestä 247 942 ecua ja Resteya 247 941 ecua. Komissio maksoi tästä tuesta ennakkoina kaikkiaan 512 393 ecua.

16 Joulukuussa 1995, kun hanke oli päättymäisillään, Hortiplant toimitti komissiolle kaikki menoja koskevat tositteet saadakseen tuesta vielä maksamatta olevan summan. Nämä välitti Tasias, joka kantajan mukaan on agronomi, joka saattoi kantajan yhteen Resteyan kanssa ja vastasi sitten hankkeen teknisestä johdosta sekä kaikista yhteyksistä komissioon.

17 Euroopan yhteisöjen tilintarkastustuomioistuimen suoritettua tarkastuksen 10.2.1997 komissio päätti tehdä joukon tarkastuksia tietyissä pilottihankkeissa, jotka saavat taloudellista tukea asetuksen N:o 4256/88 8 artiklan nojalla, koska

se epäili, että oli olemassa yhteisön tukien petollista hankkimista varten järjestäytynyt verkosto. Kysymyksessä oleva hanke oli näiden tarkastusten kohteena.

18 Elokuun 1997 kuluessa Hortiplantia pyydettiin esittämään komissiolle kaikki hankkeen toteuttamiseen liittyvät tositteet. Pyydetty asiakirja-aineisto toimitettiin 17.9.1997.

19 Komission maatalouden ja varainhoidon valvonnan pääosaston sekä petostentorjuntaviraston virkamiehet suorittivat 29. ja 30.9.1997 asetuksen N:o 4253/88 23 artiklan mukaisesti hankkeen paikalla tehdyn tarkastuksen. Tämän pääosaston ja viraston virkamiehet laativat sitten raportit tekemistään havainnoista. Intervención General del Estadon (Espanjan valtiovarainministeriön osasto) virkamies osallistui yhteisön virkamiesten tekemiin tarkastuksiin.

20 Hortiplant pyysi 10.10.1997 päivätyllä kirjeellään komissiota poistamaan asiakirja-aineistosta Genforsa-yhtiön laskun, joka koski 13 563 828 Espanjan pesetan (ESP) suuruista summaa, ja Genforsan yhteistyökumppanien laskut, jotka koskivat 13 563 828 ESP:n suuruista summaa ja jotka oli lähetetty erehdyksessä.

21 Edellä tarkoitetun tarkastuksen päätyttyä komissio siirsi asiakirja-aineiston Espanjan yleisen syyttäjän virastolle.

22 Komissio ilmoitti Hortiplantille 3.4.1998 päivätyllä kirjeellään, että se oli asetuksen N:o 4253/88 mukaisesti ryhtynyt hankkeen toteuttamista koskevaan tutkimukseen ja että sen tekemät tarkastukset osoittivat sellaisten seikkojen olemassaoloa, jotka voivat merkitä sääntöjenvastaisuutta.

23 Komissio asetti Hortiplantille kuuden viikon määräajan sellaisten selvitysten ja kirjanpito- ja hallinnollisten tositteiden toimittamiseksi, jotka osoittavat hankkeen asianmukaisen toteuttamisen, uhalla, että jo maksetut summat peritään takaisin ja kysymyksessä oleva tuki peruutetaan. Samoin se lähetti Espanjan kuningaskunnalle huomautusten esittämistä koskevan pyynnön.

24 Hortiplant esitti 26.5.1998 päivätyssä kirjeessään joukon huomautuksia vastauksena komission esittämiin väitteisiin.

25 Espanjan yleisen syyttäjän virasto aloitti 26.10.1998 rikosoikeudellisen menettelyn Hortiplantin yhteistyökumppaneita sekä Tasiasta ja kahta Resteyan johtajaa vastaan sillä perusteella, että nämä olivat väärentäneet kaupallisia asiakirjoja.

26 Komissio peruutti Hortiplantille myönnetyn tuen maksamisen 4.3.1999 tekemällään päätöksellä (jäljempänä riidanalainen päätös) asetuksen N:o 4253/99 24 artiklan 2 kohdan nojalla.

27 Komissio totesi riidanalaisessa päätöksessä, että asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 1 kohdan perusteella tehty tutkimus vahvisti seuraavien sääntöjenvastaisuuksien olemassaolon:

"— [tuen myöntämistä koskevan päätöksen] liitteessä I vahvistetaan, että osan hankkeessa hyväksyttävistä menoista, jota yhteisön rahoitusosuus ei kata, eli

495 883 ecua, rahoittavat puoliksi [Hortiplant] ja puoliksi Resteya-yhtiö; edellä mainitun tarkastuskäynnin yhteydessä heräsi vakavia epäilyjä näiden kahden yhtiön rahoitusosuuden toteutumisesta,

— [Hortiplant] esitti Genforsan laskujen tarkastusten yhteydessä todisteita 5 836 310 [ESP:n] (noin 37 800 ecua) suuruisen summan osalta metsäkasvien tuotannosta, niiden kuljetuksesta ja istutustöistä; tarkastuskäynnillä todettiin, että hankkeessa käytetyt kasvit oli tuottanut [Hortiplant] ja istuttanut Poblador-niminen yritys, ja lasku oli kohdistettu hankkeeseen; [Hortiplant] esitti muita Genforsan laskuja 7 727 608 [ESP:n] (noin 50 100 ecua) suuruisen summan osalta Fitton Plant -järjestelmän arviointityöstä; mitään näiden kahden yrityksen välistä sopimusta tai mitään teknistä raporttia suoritetuista palveluista ei esitetty komission tarkastajille; näin ollen ei ole olemassa mitään vahvistusta siitä, että [Hortiplantin] esittämät Genforsan laskut kuvastaisivat todellisuutta,

— [Hortiplant] maksoi myös Codema-yrityksen välityksellä 29 280 ecun suuruisen, 11.1.1993 päivätyn Cedarcliff-yhtiön laskun, jonka perusteena oli sen osallistuminen hankkeeseen komissiossa; Cedarcliffin osallistuminen ei vastaa mitään [tuen myöntämistä koskevassa päätöksessä] vahvistettuja toimintoja eikä se ole tukikelpoinen meno,

— [Hortiplantin] henkilöstökustannukset muodostavat hankkeen kokonaiskustannuksista noin kolmanneksen vuosilta 1993 ja 1994 — eli ennen koneiden asentamista lokakuussa 1994 — ja lähes 95 prosenttia kokonaiskustannuksista vuodelta 1995; osaa näistä henkilöstökustannuksista ei ole todennettu siten, että voitaisiin varmistaa, että mukaan luetut menot liittyvät ainoastaan hankkeen toteuttamiseen liittyvään toimintaan."

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

28 Kantaja nosti tämän kanteen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 12.6.1999 jättämällään kannekirjelmällä.

29 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen saapui samana päivänä myös kantajan toimittama erillinen asiakirja, jolla se teki välitoimia koskevan hakemuksen, jossa vaaditaan riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanon lykkäämistä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toisen jaoston puheenjohtaja hylkäsi tämän hakemuksen asiassa T-143/99 R, Hortiplant vastaan komissio, 16.7.1999 antamallaan määräyksellä (Kok. 1999, s. II-2451).

30 Kirjallinen menettely päättyi 21.1.2000.

31 Kantaja vaati ensimmäisen oikeusasteen kirjaamoon 5.12.2000 lähettämässään telekopiossa, että sen sallittaisiin esittää neljä uutta asiakirjaa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi kantajan vaatimuksen työjärjestyksensä 48 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan perusteella.

32 Asianosaiset esittivät suulliset lausumansa ja vastasivat suullisesti tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin 12.12.2000 pidetyssä istunnossa.

33 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— ottaa kanteen tutkittavaksi ja toteaa sen perustelluksi

— toteaa, että riidanalainen päätös on pätemätön

— toissijaisesti kumoaa riidanalaisen päätöksen osittain ja vähentää kantajalle myönnettyä taloudellista tukea

— velvoittaa komission korvaamaan kaikki tästä menettelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

34 Vastaaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudelliset seikat

35 Kantaja perustaa pääasiallisen vaatimuksensa viiteen kanneperusteeseen: asetuksen N:o 4253/88 24 artiklaa on sovellettu virheellisesti, tosiseikkoja on arvioitu virheellisesti, taloudellisen tuen peruuttamiselle ei ollut oikeudellista

perustaa, puolustautumisoikeuksia on loukattu sen vuoksi, että komissio ei ole noudattanut olennaisia menettelymääräyksiä hallinnollisessa menettelyssä ja päätöstä ei ole perusteltu. Kantaja esittää toissijaisen vaatimuksensa tueksi kuudennen kanneperusteen, jonka mukaan suhteellisuusperiaatetta on loukattu.

I *Pääasiallinen vaatimus*

36 Ensiksi on tutkittava kolmas kanneperuste.

Kolmas kanneperuste, jonka mukaan taloudellisen tuen peruuttamiselle ei ollut oikeudellista perustaa

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

37 Kantaja pyrkii tällä kanneperusteella osoittamaan, että komissio voi asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdan nojalla vähentää tai pidättää taloudellista tukea, mutta ei peruuttaa sitä. Tämä seuraa artiklan sanamuodosta, koska siinä säädetään vain kahdesta ensiksi mainitusta mahdollisuudesta. Jos tämän artiklan laatijat olisivat halunneet antaa komissiolle vallan peruuttaa rakennerahastoista myönnetyn taloudellisen tuen, siitä olisi säädetty nimenomaisesti.

38 Komissio katsoo, että vaikka asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa säädetäänkin ainoastaan mahdollisuudesta vähentää tai pidättää taloudellista tukea, se voi kuitenkin järjestelmän logiikan huomioon ottaen peruuttaa tuen kokonaisuudessaan.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

39 Vaikka asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa ei säädetäkään nimenomaisesti komission mahdollisuudesta ryhtyä tuen peruuttamiseen, tämän artiklan 1 kohta alkaa kuitenkin seuraavin sanoin: "Jos toiminnan tai toimenpiteen toteuttaminen ei ilmeisesti oikeuta siihen myönnettyyn rahalliseen tukeen tai osaan siitä." Näin ollen 1 kohdassa myönnetään implisiittisesti komissiolle valta peruuttaa mainittu tuki kokonaisuudessaan. Koska kysymyksessä oleva artikla on ymmärrettävä sen säännösten kokonaisuuden valossa, sen 2 kohtaa on tulkittava siten, että siihen sisältyy myös mahdollisuus peruuttaa taloudellinen tuki kokonaisuudessaan.

40 Lisäksi 24 artiklan otsikko on "Tuen vähentäminen, pidättäminen ja peruuttaminen". Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että kun säännöksen sanamuodon ja otsikon välillä on eroa, niitä on tulkittava siten, että kaikilla käytetyillä sanoilla on jokin tarkoitus. Näin ollen asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että siinä sallitaan komission peruuttaa EMOTR:sta myönnetty taloudellinen tuki, kun kysymys on sääntöjenvastaisuudesta.

41 Edellä esitetystä seuraa, että on hylättävä kanneperuste, jonka mukaan ei ole olemassa oikeudellista perustetta, jonka nojalla komissiolla olisi valta peruuttaa taloudellinen tuki.

Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan asetuksen N:o 4253/88 24 artiklaa on sovellettu virheellisesti, ja toinen kanneperuste, jonka mukaan tosiseikkoja on arvioitu virheellisesti

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

42 Kantaja pyrkii ensimmäisellä kanneperusteellaan osoittamaan, että komission riidanalaisessa päätöksessään toteamista neljästä sääntöjenvastaisuudesta kolmea ei ole olemassa; nimittäin sitä, että velvollisuus osallistua hankkeen rahoitukseen oli laiminlyöty, ja sitä, että hankkeeseen oli kohdistettu menoja, jotka eivät olleet tukikelpoisia, sekä henkilöstökustannuksia, jotka eivät liittyneet sen toteuttamiseen (ks. edellä 27 kohta). Vaikka kantaja myöntääkin neljännen sääntöjenvastaisuuden osalta, että se esitti hankkeeseen kohdistetut Genforsa-yhtiön laskut komissiolle, se pyrkii toisella väitteellään osoittamaan, että komissio arvioi tosiseikat virheellisesti, koska se ei ottanut huomioon kantajan vaatimusta näiden laskujen poistamisesta asiakirja-aineistosta.

43 Kantaja väittää ensiksi, että asetuksen N:o 4253/88 24 artiklaa, jossa säädetään niistä toimenpiteistä, joita komissio voi toteuttaa silloin kun taloudellisen tuen saaja ei noudata tuen myöntämisen edellytyksiä, sovelletaan ainoastaan silloin, kun yhteisön rahoittamaa toimintaa ei ole toteutettu lainkaan tai se on toteutettu vain osittain. Tältä osin kantaja korostaa, että hanke on toteutettu kokonaisuudessaan ja että mahdollisesti todetut sääntöjenvastaisuudet ovat vain hallinnollisia ongelmia, jotka johtuvat todennäköisesti kantajayrityksen pienestä koosta ja kokemuksen puutteesta. Joka tapauksessa kantaja kiistää niiden sääntöjenvastaisuuksien olemassaolon, joihin komissio on vedonnut.

— Ovatko Hortiplant ja Resteya noudattaneet velvollisuuttaan osallistua hankkeen rahoitukseen?

44 Kantaja väittää, että vaikka komissio epäileekin sitä, ovatko nämä kaksi yhtiötä todella osallistuneet hankkeen rahoitukseen, se ei ole missään vaiheessa kyennyt

perustelemaan epäilyksiään. Sitä vastoin todisteet tästä rahoituksesta on annettu komission käyttöön.

45 Kantaja korostaa lisäksi, että kaikki hankkeeseen tehdyt sijoitukset eivät olleet vain rahallisia kontribuutioita. Tältä osin se mainitsee muun muassa sen, että hankkeeseen myötävaikuttanut maanviljelijä Poblador lähetti hänen hanketta kohtaan osoittamansa kiinnostuksen huomioon ottaen vain yhden symbolisen laskun. Myöskään Aragoniin sijoittautuneet aliurakoitsijat eivät olleet veloittaneet maanvuokrauksesta eivätkä tekemästään työstä, vaan pitivät vastikkeena istutetut lajit. Kantajan neljä yhteistyökumppania, jotka olivat agronomeja, olivat myötävaikuttaneet hankkeeseen henkilökohtaisella työllään. Samoin oli Resteyan osalta, joka oli antanut käyttöön arvokkaita materiaaleja sekä kaiken teknisen tietämyksensä.

46 Kantaja väittää, että sen vuosien 1993 ja 1995 kirjanpidon tarkastus osoitti, että sillä oli taloudelliset mahdollisuudet vastata hankkeen kustannuksista. Se oli vähentänyt velkojaan yli 31 miljoonalla ESP:lla ja saanut yli 4,5 miljoonaa ESP käteismaksuja yhteistyökumppaneiltaan.

47 Kantaja ei hyväksy komission siihen kohdistamaa arvostelua siitä, että se ei ollut toteuttanut hankkeen osalta erillistä kirjanpitoa, koska tällainen kirjanpitovelvollisuus ei sisältynyt hankkeen toteuttamisedellytyksiin.

48 Komissio vastaa, että kantajalla on hankkeesta vastuullisena ollut velvollisuus näyttää toteen, että se osallistui rahoitukseen. Tältä osin erillisen kirjanpidon pitäminen olisi ollut välttämätöntä, koska se oli ainoa keino perustella kiistat-

tomasti hankkeen yhteydessä aiheutuneet menot, vaikka siitä ei nimenomaisesti säädetäkään lainsäädännössä eikä tuen myöntämistä koskevassa päätöksessä.

49 Todisteet eivät myöskään osoita, että kaksi hankkeen rahoitukseen osallistumiseen velvollista yhtiötä olisivat tosiasiallisesti osallistuneet siihen. Pelkkä kantajan tilien analyysi riittää sen toteamiseen, että sen oli mahdotonta täyttää tätä velvollisuutta.

50 Komissio myöntää, että kantajalle kuuluva rahoitusosuus olisi voitu suorittaa teollisena osaamisena eli palvelusuorituksina. Se korostaa kuitenkin, että kantaja on esittänyt tositteet kaikkiaan 84 928 079 ESP:n (noin 510 000 ecun) suuruisen summan osalta, joka vastaa teoreettisesti hankkeen toteuttamisesta aiheutuneita kuluja, eikä mitään teolliseen osaamiseen perustuvaa suoritusta ole todennettu. Kun otetaan huomioon, että kantajalla ei ollut taloudellisia mahdollisuuksia näiden kulujen maksamiseen, koska sillä ei ollut omia varoja, on pääteltävä, että nämä menot maksettiin kokonaisuudessaan yhteisön tuilla.

— Cedarcliff-yhtiön lasku

51 Kantaja katsoo, että sen syyksi ei pidä lukea sitä, että yhtiön suorittamassa toisen yhtiön laskun maksamisessa ilmenee sääntöjenvastaisuutta, kun nämä kaksi yritystä eivät kuulu sen valvontaan. Jos komissio katsoo, että tämä lasku vastaa menoa, jota ei voida hyväksyä, sen tulisi lukea sääntöjenvastaisuus laskun maksaneen Codema-yhtiön syyksi. Joka tapauksessa väite, jonka mukaan Hortiplant olisi maksanut Cedarcliffin laskun Codema-yhtiön välityksellä, on täysin perusteeton. Kuten yhteisön tarkastajille oli osoitettu tarkastusten yhteydessä, Hortiplant ei tiennyt laskun olemassaolosta eikä myöskään Cedarcliff-yhtiön olemassaolosta ja toiminnasta.

52 Kantaja katsoo, että Cedarcliff-yhtiön suoritus on joka tapauksessa sellainen, josta säädetään tuen myöntämistä koskevassa päätöksessä. Tämä suoritus, jota kutsutaan "hankkeeseen osallistumiseksi Euroopan komissiossa", kuului "hankkeen hallinnoimiseen" liittyviin menoihin, jotka oli budjetoitu tuen myöntämistä koskevan päätöksen liitteessä 1 olevassa 8 kohdassa 215 340 ecun suuruisiksi. Tämä meno esiintyi myös kantajan esittämässä taloudellista tukea koskevassa hakemuksessa.

53 Vastaaja toteaa aivan ensiksi, että on kiistatonta, että Hortiplant maksoi Codemalle tiettyjä summia niistä suorituksista, jotka käsittivät kolmannen yrityksen (Cedarcliff) osallistumisen hankkeeseen komissiossa. Se katsoo kuitenkin, että Hortiplant hankkeesta vastuullisena oli velvollinen tarkastamaan, mitä kukin suoritetuista maksuista koski. Jos kantaja olisi suorittanut tarpeellista valvontaa, se olisi todennut, että Codeman lasku koski ainakin osittain suoritusta, joka tuen myöntämistä koskevan päätöksen mukaan ei voi olla tukikelpoinen.

54 Se, että Hortiplantin tekemässä taloudellista tukea koskevassa hakemuksessa mainittiin ammattihenkilön palkkaaminen, ei merkitse, että komissio olisi implisiittisesti pitänyt tällaista hankkeeseen osallistumista hyväksyttävänä menona. Ainoat pätevät viiteasiakirjat ovat tuen myöntämistä koskeva päätös ja sen liitteet, eikä missään näistä asiakirjoista mainita yrityksen tai ammattihenkilön palkkaamista välittäjäksi komissioon nähden, vaikka hankkeen eri vaiheet on siinä yksityiskohtaisesti mainittu. Tuen myöntämistä koskevan päätöksen liitteessä 1 olevassa 8 kohdassa mainitut hankkeen hallinnoimiseen liittyvät kulut eivät komission mukaan sisällä kuluja, jotka aiheutuvat Cedarcliffin osallistumisen kaltaisesta toiminnasta.

55 Komissio toteaa kuitenkin, että kysymys on sääntöjenvastaisuudesta, jota tavanomaisissa olosuhteissa olisi voitu pitää erehdyksenä, joka olisi johtanut vain taloudellisen tuen vähentämiseen riidanalaista laskua vastaavalla summalla.

Käsiteltävänä olevassa tapauksessa todettujen muiden sääntöjenvastaisuuksien vakavuuden vuoksi tuen kokonaan peruuttaminen on kuitenkin ainoa ratkaisu.

— Henkilöstökustannukset

56 Kantaja korostaa, että koska sen on mahdotonta kirjallisin todistein osoittaa hankkeeseen todella liittyviä henkilöstökustannuksia, koska tämä erityisluonteinen hanke toteutettiin maaseudulla, on arvioinnissa sovellettava kohtuullisuusperustetta. Näin ollen sitä, että varainhoitovuosilta 1993 ja 1994 kolmannes sen henkilöstökustannuksista kohdennettiin hankkeeseen, huolimatta siitä, että koneita ei vielä ollut asennettu, on pidettävä kohtuullisena, kun otetaan huomioon hankkeen moitteettomaksi toteuttamiseksi tehty valmistelutyö. Varainhoitovuoden 1995 osalta on otettava huomioon, että koneet asennettiin tämän vuoden kuluessa ja että Hortiplantin lähes koko toiminta kohdistui hankkeeseen, tarkemmin sanottuna sen viimeiseen vaiheeseen, jolloin hanke oli saatettava päätökseen.

57 Kantaja lisää, että vuoden 1995 korkea liikevaihto ei johtunut siitä, että henkilöstöä olisi käytetty enemmän kantajan tavanomaisessa toiminnassa, vaan siitä, että myynti parani yleisesti aiempina vuosina tehdyn työn, myytyjen tuotteiden palautusten vähentymisen ja varasto-oikaisujen ansiosta.

58 Komissio vastaa, että vaikka arvioinnissa käytettäisiin kohtuullisuusperustetta, kantajan toimittamista tiedoista seuraa, että vuonna 1995 sen liikevaihto ylitti 60 prosentilla vuoden 1994 liikevaihdon ja sen tavanomaisesta toiminnasta aiheutuneet henkilöstökustannukset olivat seitsemän kertaa alhaisemmat kuin vuonna 1994, ja se työllisti yli 95 prosenttia henkilöstöstään hankkeeseen. Komissio päättelee tästä, että Hortiplant kohdensi hankkeeseen sellaisia henkilöstökustannuksia, jotka koskivat todellisuudessa sen tavanomaista toimintaa, mikä merkitsee vakavaa sääntöjenvastaisuutta.

— Genforsan laskujen esittäminen

59 Kantaja ei hyväksy komission arvostelua siitä, että kantaja esitti komissiolle Genforsan laskuja. Se toteaa, että se pyysi kahteen otteeseen komissiota olemaan ottamatta niitä huomioon, ja että komissio ei ottanut huomioon yrityksen yhteistyökumppanien laskuja, jotka myös oli lähetetty erehdyksessä.

60 Kantajan mukaan komission päätelmä, jonka mukaan Genforsan laskujen osalta ilmenevä sääntöjenvastaisuus oikeuttaa tuen peruuttamiseen, on niin ikään virheellinen. Se toteaa ensiksi, että se, että se pyysi poistamaan nämä laskut asiakirja-aineistosta, ei merkitse laskujen sääntöjenvastaisuuksien myöntämistä, vaan johtuu siitä, että se oli todennut pian laskujen lähettämisen jälkeen, että se ei voinut pitää selvitettynä eikä varmasti todistaa, että Genforsan laskuttamat suoritukset koskivat hanketta. Tämä epävarmuus johtui ajan kulumisesta ja siitä, että kysymyksessä olevana ajanjaksona kirjanpidosta vastannut henkilö ei ollut enää yrityksen palveluksessa. Toiseksi, toisin kuin komissio väittää, laskut, jotka oli otsikoitu "puulajien tuotanto, kuljetus ja työt eri näyttelyalueiden istutuksilla", eivät viitanneet Fitton Plant -järjestelmään. Virheellinen oli myös komission väite, jonka mukaan Genforsan laskut merkitsivät sääntöjenvastaisuutta, koska Genforsalla ei ollut laskutettujen suoritusten toteuttamiseen tarvittavia välineitä. Kantaja väittää, että nämä välineet olivat tarpeellisia vain Fitton Plantin laajassa tuotannossa ja laajamittaisessa kasvituotannossa tarvittavan tekniikan koneistamisessa, mutta eivät pienimuotoisissa kasvatusyrityksissä. Se, että Genforsan ja Hortiplantin välillä ei ollut sopimusta kysymyksessä olevista suorituksista, eikä näistä suorituksista ollut teknisiä raportteja, ei itsessään ole riittävä peruste epäilylle siitä, että näitä töitä ei olisi tosiasiallisesti toteutettu.

61 Vastaaja katsoo, että vaikka Hortiplant pyysi Genforsan laskujen poistamista asiakirja-aineistosta ilmoittaen, että ne oli lähetetty erehdyksessä, se teki tämän vasta yhteisön tarkastuksen jälkeen, eli kun sääntöjenvastaisuudet oli jo todettu.

Pyytämällä näiden laskujen poistamista Hortiplant lisäksi tunnusti, että niitä vastaavia töitä ei ollut tehty. Lähes kaikissa näistä laskuista on teksti, jonka mukaan ne on laadittu hankkeen yhteydessä, mikä osoittaa, että kysymys ei ole virheestä, vaan yrityksestä uskotella komissiolle, että tietyt työt on tehty, vaikka näin ei ole ollut.

62 Komission mukaan se, että kantaja ei ole lainkaan kyennyt näyttämään, että laskutetut työt on tehty, on jo vakava sääntöjenvastaisuus. Jos laskut eivät myöskään vastaa todellisuudessa tehtyjä töitä, kuten käsiteltävänä olevassa tapauksessa, sääntöjenvastaisuus on vakavuudeltaan sen laatuinen, että sen perusteella tuki voidaan määrätä peruutettavaksi asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan mukaisesti, ja näin voidaan tehdä myös siinä tapauksessa, että muita sääntöjenvastaisuuksia ei ole todettu.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

63 Asetuksen N:o 4253/88 24 artiklasta seuraa, että komissio voi ryhtyä taloudellisen tuen peruuttamistoimiin, jos, kuten artiklan 2 kohdassa säädetään, tutkimus paljastaa sääntöjenvastaisuuksia tai sellaisen huomattavan muutoksen, jolle ei ole pyydetty komission hyväksyntää ja joka vaikuttaa toiminnan tai toimenpiteen laatuun tai niihin olosuhteisiin, joissa ne pannaan täytäntöön.

64 Tässä säännöksessä viitataan myös nimenomaisesti niihin sääntöjenvastaisuuksiin, jotka koskevat rahoitetun toiminnan toteuttamisen edellytyksiä ja joihin kuuluvat myös toiminnan hallinnoimisessa tapahtuneet sääntöjenvastaisuudet. Tästä seuraa, että ei voida väittää, siten kuin kantaja ensisijaisesti tekee, että asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa säädettyjä sanktioita sovellettaisiin vain silloin, kun rahoitettu toiminta on toteutettu vain osittain tai sitä ei ole toteutettu lainkaan.

65 Edelleen yhteisön oikeuden mukainen tukijärjestelmä perustuu erityisesti siihen, että tuensaaja suorittaa ne velvollisuudet, joiden noudattamiseen sen oikeus saada tukea perustuu. Jos tuensaaja ei täytä kaikkia näitä velvollisuuksia, asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 2 kohdassa annetaan komissiolle valtuus harkita uudestaan niiden velvollisuuksien laajuutta, jotka tuensaajalle kuuluvat myöntämispäätöksen perusteella (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-551/93 ja T-231/94—T-234/94, Industrias Pesqueras Campos, tuomio 24.4.1996, Kok. 1996, s. II-247, 161 kohta).

66 Yhteisön tuen hakijoiden ja tuen saajien on muun muassa varmistettava, että ne toimittavat komissiolle luotettavia tietoja, jotka eivät ole omiaan johtamaan komissiota harhaan, koska muutoin tukien myöntämisen edellytysten valvontaa ja tutkimista varten perustettu järjestelmä ei toimi oikein. Luotettavien tietojen puuttuessa tukea voisivat saada hankkeet, jotka eivät täytä vaadittuja edellytyksiä. Tästä seuraa, että tuen hakijoiden ja tuen saajien tietojenanto- ja lojaalisuusvelvollisuus kuuluvat kiinteästi EMOTR:n tukijärjestelmään ja ovat olennaisia sen moitteettoman toimimisen kannalta.

67 Jos on näytetty, että on esitetty sellaisia laskuja ja kuluja, jotka eivät vastaa todellisuutta, ja että rahoitukseen osallistumista koskeva velvollisuus on laiminlyöty, on kysymyksessä asianomaisen taloudellisen tuen myöntämisedellytysten vakava rikkominen sekä tällaisen tuensaajan tietojenanto- ja lojaalisuusvelvoitteen rikkominen, minkä vuoksi näitä seikkoja on pidettävä asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa tarkoitettuina sääntöjenvastaisuuksina.

— Ovatko Hortiplant ja Resteya noudattaneet velvollisuuttaan osallistua hankkeen rahoitukseen?

68 Asetuksen N:o 4253/88, sellaisena kuin se on muutettuna, 17 artiklasta seuraa, että se, että yhteisön taloudellisen tuen saaja osallistuu asianomaisen toiminnan rahoitukseen, on yksi tuen myöntämisen olennaisista edellytyksistä.

69 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa tuen myöntämistä koskevan päätöksen 3 artiklassa säädetään selvästi, että hankkeen tukikelpoiset kustannukset olivat 1 184 624 ecua ja yhteisön rahoitusosuuden enimmäismäärä oli vahvistettu 731 992 ecuun. Tuen myöntämistä koskevan päätöksen liitteessä 1 olevassa 7 kohdassa vahvistetaan lisäksi, että Hortiplantin oli rahoitettava jäännöksestä 247 942 ecua ja Resteyan 247 941 ecua. Kantajan ja Resteyan osallistuminen hankkeen rahoitukseen oli näin ollen nimenomaisesti vahvistettu taloudellisen tuen myöntämisen edellytykseksi.

70 Ensiksi on huomattava, että on kiistatonta, että Hortiplant ei ole järjestänyt hankkeen osalta erillistä kirjanpitoa. Tällaista kirjanpitoa ei tosin edellytetä yhteisön lainsäädännössä eikä tuen myöntämistä koskevassa päätöksessä, eikä näin ollen sen puuttumista itsessään voida pitää sääntöjenvastaisuutena. Hankkeen kustannuksia koskevan erityisen dokumentoinnin puuttuessa komissio on kuitenkin voinut tukeutua vain yrityksen yleiseen kirjanpitoon tarkastaessaan tuen myöntämistä koskevassa päätöksessä asetettujen edellytysten täyttymistä ja erityisesti sitä, onko Hortiplant todella osallistunut hankkeen rahoitukseen siten kuin kyseisessä päätöksessä edellytetään.

71 Tältä osin komissio väittää perustellusti, että pelkkä Hortiplantin tilien analyysi riittää sen osoittamiseen, että sen oli lähes mahdotonta täyttää tätä rahoitukseen osallistumista koskevaa velvoitettaan. Asiakirja-aineistosta ilmenee, että kantajalla oli omia varoja, jotka eivät riittäneet sen 500 000 ecun suuruisten menojen kattamiseen ja että se oli kärsinyt huomattavia tappioita hankkeen käynnistämistä edeltävinä vuosina. Vaikka katsottaisiinkin kantajan tavoin, että sen yhteistyökumppanit olivat suorittaneet osuutensa tarjoamalla teollista osaamista, kantajalle hankkeen toteuttamisesta aiheutuneet menot on katettu yksinomaan yhteisön tuilla.

72 Ei voida hyväksyä kantajan väitettä siitä, että sen velkojen väheneminen 31 miljoonalla ESP:lla ja sen yhteistyökumppanien yli 4 miljoonan ESP:n suuruiset osuudet osoittivat, että se pystyi rahoittamaan hankkeen. Vaikka tämä

velkojen väheneminen osoittaisikin, että kantajan taloudellinen tilanne oli parantunut, se ei kuitenkaan merkitse sitä, että kantajalla olisi hankkeen rahoittamiseen tarvittava pääoma, ja toisaalta 4 miljoonan ESP:n suuruiset rahoitusosuudet olivat täysin riittämättömät tähän tarkoitukseen.

— Cedarcliffin lasku

73 Sääntöjenvastaisuus, jonka komissio totesi Cedarcliffin laskun yhteydessä, ei muiden sääntöjenvastaisuuksien tavoin koske sitä, onko laskutetut suoritukset todella tehty, vaan suoritusten tukikelpoisuutta.

74 Tältä osin on ensiksi todettava, että yhteisön rahoittamassa toiminnassa tukikelpoisiksi hyväksytään vain kuluja, jotka nimenomaisesti todetaan tuen myöntämistä koskevassa päätöksessä (ks. asetuksen N:o 4253/88 14 artiklan 4 kohta). Näin ollen on hyväksyttävä vastaajan väite, jonka mukaan se, että Hortiplantin tekemässä taloudellista tukea koskevassa hakemuksessa mainittiin ammattihenkilön palkkaaminen, ei merkitse, että komissio olisi implisiittisesti pitänyt tällaisen ammattihenkilön osallistumista hankkeeseen tukikelpoisena menona.

75 Hankkeen hallinnoimiseen liittyvistä menoista, joista vahvistetaan tuen myöntämistä koskevan päätöksen liitteessä 1 olevassa 8 kohdassa, ja jotka kantajan mukaan sisälsivät riitautetun toiminnan, on todettava, että tästä menoluokasta vahvistetaan hankkeen B vaiheen yhteydessä, jonka otsikko on "Tulosten esittely ja niistä tiedottaminen". Tästä seuraa, että tämä menoluokka kattaa vain hankkeen paikalla tapahtuvan hallinnoimisen ja tuloksista tiedottamisen. Cedarcliffin laskuttaman kaltainen toiminta ei siis kuulu tähän luokkaan.

— Henkilöstökustannukset

76 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että kantajan liikevaihto vuonna 1993 tavanomaisen toimintansa yhteydessä, eli ottamatta huomioon kyseisen hankkeen toteuttamista, oli noin 29 miljoonaa ESP, josta 5,4 miljoonaa ESP oli henkilöstökustannuksia, ja vuonna 1994 liikevaihto oli 32 miljoonaa ESP, josta 6,5 miljoonaa ESP oli henkilöstökustannuksia. Vuonna 1995 kantajan liikevaihto oli yli 54 miljoonaa ESP, josta henkilöstökustannukset olivat alle 900 000 ESP, eli seitsemän kertaa pienemmät kuin vuonna 1994, ja kantaja työllisti yli 95 prosenttia henkilöstöstään hankkeeseen.

77 Kantajan selitys, jonka mukaan liikevaihdon kasvu vuonna 1995 ei johtunut siitä, että henkilöstöä olisi käytetty enemmän kantajan tavanomaisessa toiminnassa, vaan siitä, että myynti parani yleisesti aiempina vuosina tehdyn työn, myytyjen tuotteiden palautusten vähentymisen ja varasto-oikaisujen vuoksi, ei selitä yhtä suuria eroja saavutetun liikevaihdon ja henkilöstökustannusten välillä. On lisäksi huomattava, että vuonna 1996 kantajan liikevaihto pieneni (42 miljoonaa ESP) ja että henkilöstökustannukset sitä vastoin kasvoivat (10 miljoonaa ESP).

78 Näin ollen, kun tämän epäsuhdan syistä ei ole esitetty vakuuttavaa selvitystä, komissio on perustellusti katsonut, että ei ole osoitettu, että hankkeeseen kohdistetut henkilöstökustannukset olisivat todellisia.

— Genforsan esittämät laskut

79 On kiistatonta, että Hortiplant on esittänyt komissiolle Genforsan laskuja, jotka eivät vastaa hankkeen toteuttamisen yhteydessä tehtyjä suorituksia. Kantaja

väittää ainoastaan, että nämä laskut esitettiin erehdyksessä ja että näin ollen komission ei tulisi lukea sen syyksi sääntöjenvastaisuutta, joka johtuu siitä, että Genforsan laskut on liitetty asiakirja-aineistoon, koska se pyysi kahteen otteeseen komissiota olemaan ottamatta niitä huomioon.

80 On syytä todeta, että näissä laskuissa mainitut suoritukset on tehnyt eräs toinen yritys, joka on laskuttanut ne sääntöjenmukaisesti, ja että vastaavat menot on kohdistettu hankkeeseen.

81 Koska kantaja ei ole esittänyt mitään todistetta, joka osoittaisi, että Genforsan laskut vastaisivat viimeksi mainitun todella tekemiä suorituksia ja että ne olisi esitetty komissiolle erehdyksessä, komissio on perustellusti katsonut, että näiden laskujen toimittaminen merkitsi asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa tarkoitettua sääntöjenvastaisuutta.

82 Edellä esitetystä seuraa, että kantaja ei ole osoittanut, että komissio olisi ollut väärässä todetessaan edellä tarkoitettuihin sääntöjenvastaisuuksiin syyllistytyn.

83 Tätä toteamusta eivät horjuta ne väitteet, jotka kantaja esittää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 5.12.2000 jättämiensä asiakirjojen perusteella.

84 On todettava, että kyseiset asiakirjat eivät ole merkityksellisiä arvioitaessa riidanalaisen päätöksen lainmukaisuutta.

85 Kantaja esittää Juzgado de Primeira Instancia de Ampostan antaman väliaikaisen määräyksen tutkimatta ottamisesta sekä konkurssiaan koskevassa menettelyssä esittämänsä kirjelmän perustellakseen väitettään siitä, että se ei ole syyllistynyt petolliseen menettelyyn taloudellisissa suhteissaan komissioon. Tältä osin on riittävää todeta, että asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa tarkoitettu sääntöjenvastaisuuden käsite ei millään tavoin edellytä, että komission olisi osoitettava, että yhteisön taloudellisen tuen saajalla on ollut petollinen aikomus. Komissio ei myöskään riidanalaisessa päätöksessään käytä kysymyksessä olevan tuen peruuttamisen perusteena sitä, että kantaja olisi syyllistynyt petolliseen menettelyyn.

86 Kantaja esittää myös oikeusviranomaisen konkurssimenettelyssä laatiman selvityksen ja pöytäkirjan velkojainkokouksesta, johon osallistui myös komissio. Kantajan mukaan nämä asiakirjat osoittavat, että sen kirjanpitotavassa ei ollut sääntöjenvastaisuuksia. Tältä osin on riittävää todeta, että nämä asiakirjat koskevat vain sitä, onko kantaja noudattanut "kirjanpitosääntöjä ja -menettelyjä" yritystoimintaa harjoittaessaan. Näillä asiakirjoilla ei ole mitään merkitystä tutkittaessa, onko kantaja täyttänyt ja miltä osin kysymyksessä olevassa tuen myöntämistä koskevassa päätöksessä asetetut velvollisuudet, ja arvioitaessa, onko se syyllistynyt sääntöjenvastaisuuksiin asetuksen N:o 4253/88 24 artiklassa tarkoitetussa merkityksessä. Lisäksi oikeusviranomaisen laatimassa selvityksessä todetaan, että komission maksamien tukien hallinnointi on "ollut osa yrityksen tavanomaista toimintaa", mikä on nimenomaan yksi niistä kysymyksessä olevien tukien hallinnoinnin epäsäännöllisyyksistä, joista komissio on arvostellut kantajaa sekä riidanalaisessa päätöksessä että hallinnollisen menettelyn aikana.

87 Edellä esitetyn perusteella ensimmäinen ja toinen kanneperuste on hylättävä perusteettomina.

Neljäs kanneperuste, jonka mukaan puolustautumisoikeuksia on loukattu

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

88 Kantaja katsoo, että sen puolustautumisoikeuksia on loukattu hallinnollisen menettelyn kuluessa ja että tiettyjä menettelyllisiä vähimmäistakeita ei ole noudatettu, erityisesti kun otetaan huomioon, että kantaja joutui Espanjan syyttäjäviranomaisten rikosoikeudellisten toimenpiteiden kohteeksi. Kantaja katsoo, että komission 3.4.1998 päivätty kirje oli epäselvä siltä osin kuin oli kysymys tosiseikoista, joista sitä arvosteltiin ja joita voitiin pitää sääntöjenvastaisuuksina. Tämä merkitsee sellaisten oikeuksien loukkaamista, joihin kantaja voi vedota puolustaakseen asianmukaisesti oikeuksiaan.

89 Komissio on katsonut, että tarkastusten tulos herätti vakavia epäilyksiä rahoitukseen osallistumisen suhteen. Komissio ei missään vaiheessa selittänyt näiden epäilysten alkuperää, eikä kantaja ole milloinkaan voinut tutkia, missä määrin komissio otti huomioon sen komissiolle 17.9.1997 toimittamat asiakirjat.

90 Kantaja toteaa, että komissio arvosteli sitä siitä, että se ei voinut tarkastaa kantajan kirjanpitoasiakirjoja. Hortiplant totesi kuitenkin 26.5.1998 päivätyssä kirjeessään, että nämä asiakirjat oli annettu komission käyttöön tarkastuksen kuluessa. Vaikka riidanalaisessa päätöksessä ei mainita kirjanpitoasiakirjoja, komission alkuperäinen arvostelu saa epäilemään, että mainittu päätös tehtiin

ilman, että olisi millään tavoin otettu huomioon näiden asiakirjojen tarkastamista, jonka komission tarkastajat kuitenkin olivat tehneet tarkastuksen kuluessa 29.9.1997.

91 Genforsan laskujen kohdentamisesta hankkeeseen kantaja toteaa, että se oli lähettänyt komissiolle kirjeen, jossa se selvitti, että laskut oli toimitettu erehdyksessä, eikä niitä tämän vuoksi ollut syytä ottaa huomioon. Kantaja toisti saman väitteen 26.5.1998 päivätyssä vastauksessaan komissiolle. Komissio on kuitenkin loukannut räikeästi kantajan puolustautumisoikeuksia, koska se ei ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin kantajan sille lähettämien kirjeiden johdosta ja jatkoi menettelyä ilman, että kantajalla oli mahdollisuutta lausua aiheesta.

92 Kantaja väittää, että komissio ei ole selvittänyt syitä, joiden vuoksi se piti kantajan syynä sääntöjenvastaisuutta, joka esiintyi siinä, että Codema maksoi Cedarcliffin laskun, vaikka nämä yritykset olivat kantajalle vieraita.

93 Henkilöstökustannuksista komissio ei ole täsmentänyt, oliko se ottanut huomioon kantajan sille lähettämän asiakirjan ja oliko se ja miksi pitänyt sitä riittämättömänä. Se ei ollut myöskään osoittanut, millä todisteilla kantaja olisi voinut näyttää, että kysymyksessä olevat kustannukset todella liittyivät hankkeen toteuttamiseen. Koska kantaja ei tiennyt yllä mainittuja seikoja, se ei voinut puolustautua eikä esittää muita väitteitä, joissa se olisi voinut kiistää ne perusteet, jotka olivat saaneet komission pitämään näiden kustannusten kohdentamista hankkeeseen sääntöjenvastaisena.

94 Kantaja toteaa lopuksi, että komissio on tehnyt riidanalaisen päätöksen ilman, että se olisi vastaanottanut Espanjan kuningaskunnan huomautuksia, mikä on asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 1 ja 2 kohdan vastaista.

95 Komissio puolestaan katsoo, että kaikkia lainsäädännössä säädettyjä menettelyllisiä takeita on noudatettu. Se toteaa, että tuen myöntämistä koskevan päätöksen liitteen 2 viimeisessä kohdassa todetaan, että tuen saaja voi esittää huomautuksensa komission asettamassa määräajassa ennen kuin taloudellinen tuki pidätetään, sitä vähennetään tai se peruutetaan. Komissio on noudattanut tätä taetta tunnollisesti ilmoittamalla kantajalle kysymyksessä olevan tuen peruuttamisen perusteet ja pyytämällä sitä esittämään huomautuksensa. Koska se ei tyytynyt kantajan huomautuksiin, se päätti viipymättä tuen peruuttamisesta. Komissio kiistää myös sen, että menettely olisi ollut luonteeltaan repressiivinen. Komissio on yksinkertaisesti tehnyt johtopäätöksensä siitä, että kantaja on laiminlyönyt osapuolten aiemmin sopimien velvollisuuksien noudattamisen.

96 Asianomaisen jäsenvaltion huomautusten saamisen välttämättömyydestä komissio toteaa, että se oli noudattanut tunnollisesti asetuksen N:o 4253/88 24 artiklan 1 ja 2 kohdan säännöksiä. Komissio toteaa, että Espanjan kuningaskuntaa pyydettiin esittämään huomautuksensa, mutta että se ei vastannut tähän pyyntöön asetetussa määräajassa. Komissio päätteli tästä, että Espanjan kuningaskunta oli päättänyt olla esittämättä huomautuksia.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

97 Tuen myöntämistä koskevan päätöksen liitteessä 2 olevassa 10 kohdassa todetaan, että jos komissio katsoo, että taloudellisen tuen myöntämisen edellytyksiä ei ole täytetty, se voi vähentää tukea, pidättää sen tai peruuttaa sen pyydettyään tuensaajaa esittämään huomautuksensa sille asetetussa määräajassa. Tämän nojalla komissio pyysi Hortiplantia esittämään huomautuksensa 3.4.1998 päivätyllä kirjeellään.

98 Kantaja väittää, että sen puolustautumisoikeuksia on loukattu, koska tämä kirje oli erityisen epäselvä, minkä vuoksi sen oli mahdotonta puolustautua asianmu-